

Analýza

Autor: CYRRUS, a. s.

Rozdílné dopady inflace na jednotlivé Čechy

- Míra inflace je užitečná makroekonomicky, ovšem nikoliv individuálně.
- Skutečné výdaje „reálných“ Čechů – a tedy i jejich míra inflace – se mohou od průměru dramaticky lišit.
- Na základě dat z průzkumu ilustrujeme rozdílné dopady inflace na jednotlivce.
- Skutečná individuální inflace se podle nás pohybuje zhruba mezi 10 a 30 %.
- Hlavní rozdíly neplynou z výše příjmů, ale spíše ze životního stylu.

Tvoje inflace není moje inflace

Inflace, tedy růst cenové hladiny, je **veličina s nezpochybnitelným makroekonomickým významem**. Představuje cíl měnové politiky většiny západních centrálních bank, které jí uzpůsobují nastavení úrokových sazeb. Slouží jako vstup do výpočtu sociálních dávek – mimo jiné důchodů – kterými stát zajišťuje žádoucí životní úroveň milionů obyvatel. Používá se jako vodítko za účelem cenotvorby podniků či mzdových vyjednávání zaměstnanců. Ne nadarmo tak definice a měření inflace patří mezi nejdůležitější kompetence vrcholně specializovaných institucí – v tuzemsku Českého statistického úřadu – které se této činnosti věnují s maximální odbornou péčí.

Pro posouzení životních podmínek jednotlivců ovšem informace o všeobecné míře inflace logicky nepostačují. Údaj o celostátní inflaci pracuje s hypotetickým modelovým průměrným spotřebitelem, který má zároveň reprezentovat celou českou populaci. Tento průměrný spotřebitel tak nakupuje naprosto vše, ovšem ničeho

příliš mnoho. Zatímco skutečný Čech může například patřit mezi abstinenty či notorické alkoholiky, průměrný statistický spotřebitel se bude nacházet někde mezi těmito extrémy. Pokud následně alkohol skokově zdraží, nechá to abstinenta naprosto v klidu, zatímco alkoholik zapláče. Ani jeden z nich přitom patrně nebude souhlasit s údajem o inflaci, který jim oběma přisoudí stejný růst cenových tlaků v oddíle alkoholických nápojů. **Jen relativně malá část Čechů – ti poblíž statistického průměru – bude zdražením alkoholu postížena právě tak, jak hlásí Český statistický úřad.**

Pokud bychom uvažovali o spotřebiteli pobírajícím mediánovou českou mzdu, budou se jeho měsíční výdaje pravděpodobně pohybovat poblíž 25 tisíc Kč. Při výpočtu obecné míry inflace je modelovému spotřebiteli například pro útratu za zemní plyn přisuzována váha přibližně 1,9 %, což by odpovídalo měsíční platbě za plyn na úrovni 474 Kč. **Tento údaj patrně vyplývá hlavně ze skutečnosti, že podstatná část Čechů plyn neodebírá vůbec, čímž snižují průměr, zatímco skuteční odběratelé plátí obvykle násobně více.** Podobně lze předpokládat, že modelový výdaj za benzín (cca 518 Kč měsíčně) by většinou skutečných motoristů těžko vystačil. Jelikož právě energetické suroviny v poslední době zdražují přímo raketově, jejich skuteční spotřebitelé mohou čelit výrazně vyšší inflaci, než je ta celorepubliková. Najdou se ovšem i opačné případy – nájem, který modelovému spotřebiteli odebírá z výplaty jen zhruba 840 Kč, tvoří u skutečných nájemníků pravděpodobně násobně vyšší položku. Jelikož právě nájmy v uplynulém roce dramaticky nezdražovaly, budou konkrétním Čechům míru inflace naopak znatelně snižovat.

Že se individuální míry inflace mezi konkrétními lidmi výrazně liší, platí obzvláště v tak dynamickém inflačním období, jakým je rok 2022. **Zdražování sice aktuálně pozorujeme prakticky napříč kategoriemi, ovšem rozdíly mezi nimi nabývají nebývalých rozměrů.** Ačkoliv bude patrně drtivá většina Čechů souhlasit, že by se bez růstu cen raději obešla, pro některé představuje pouhou nepříjemnost, zatímco pro jiné naprosto likvidační úder. I v české politice začíná rezonovat téma rozdílného dopadu rostoucí inflace na konkrétní skupiny obyvatel. Je samozřejmé, že fungující stát v 21. století má snahu vlastním občanům v momentě dramatického růstu životních nákladů vypomoci. Zároveň se ovšem potýká s dilematem, kdy jakákoliv plošná finanční asistence zaručeně

povede k dalšímu růstu inflace a může tak problém dále zhoršit. **Klíčovou se tak stává schopnost identifikace dopadů inflace na co nejbližší úroveň detailu.**

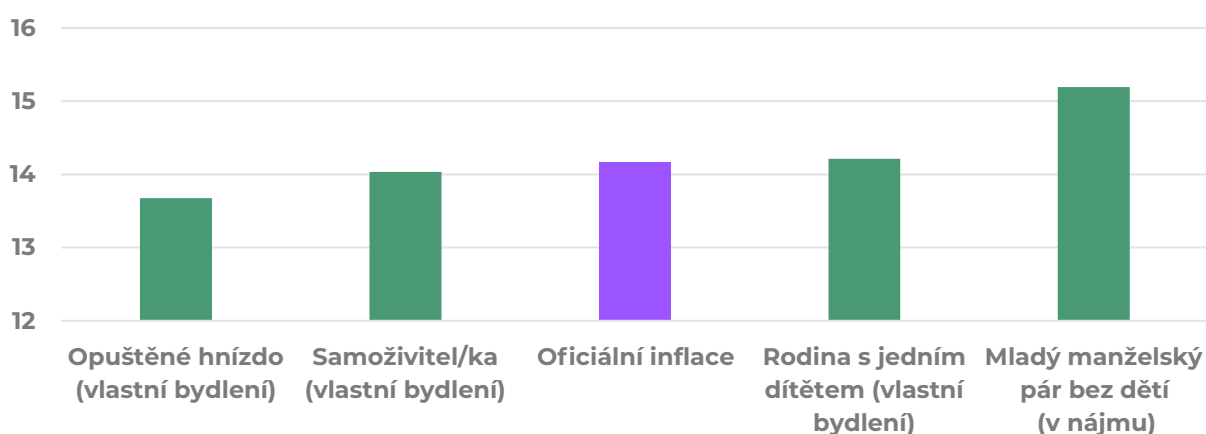
Bližší úroveň detailu

Naší ambicí v této analýze bylo blíže nahlédnout na rozdílný efekt, který aktuální růst cen má na různé skupiny obyvatel. V první úrovni detailu jsme si nechali zpracovat průzkum spotřebního chování podle několika klíčových demografických charakteristik. Průzkum zpracovala agentura NielsenIQ na vzorku 1000 respondentů. Kromě jejich výdajů na jednotlivé kategorie spotřebního zboží jsme v dotazníku zahrnuli otázky, které umožnily jejich zařazení do konkrétních stylizovaných kategorií. Kromě standardních demografických charakteristik, mezi které patří například věk, rodinný stav či dosažený stupeň vzdělání, se naši respondenti měli možnost přihlásit i do kategorií jako je samoživitel/ka, student/ka vysoké školy, rodina s dětmi či důchodce/důchodkyně. Celkem jsme tak byli schopni rozdělit množinu respondentů do devíti skupin, které jsme následně rozlišili podle toho, zda bydlí ve vlastním obydlí, či v nájmu. Jejich reportované spotřební výdaje jsme následně použili k výpočtu specifické míry inflace pro každou skupinu. Graf 1 ilustruje výsledné míry inflace pro vybrané skupiny ve srovnání s průměrnou inflací reportovanou statistickým úřadem. Do grafu jsme z celkových osmnácti skupin zařadili ty nejvíce vzdálené od průměru oběma směry a také ty, které jsou průměru nejbližší.

Z dat sesbíraných průzkumem vyplývá, že oficiální celorepubliková inflace (14,16 %) nejlépe odpovídá spotřebnímu chování samoživitelů, u nichž dosahuje 14,04 % a rodin s jedním dítětem (14,21 %), které bydlí ve vlastním. Nejnižší míra inflace vychází na takzvané „opuštěné hnízdo“, tedy domácnost tvořenou rodiči, jejichž děti se již v průběhu života odstěhovaly. I tento závěr platí pro ty domácnosti, které bydlí ve vlastním. Naopak nejvyšší inflaci reportují mladé manželské páry bez dětí, které bydlí v nájmu (15,19 %).

I na této úrovni detailu je zřejmé, že je jeho vypovídací hodnota omezena průměrováním výsledků napříč respondenty. Samotní dotazovaní jednotlivci sice vykazují poměrně výrazné rozdíly, ovšem vzhledem k omezené specifičnosti otázek kladených v průzkumu není zřejmé, jaké konkrétní rozdíly v nákupním chování je způsobují. V dalším kroku jsme se tak pokusili na základě dat z průzkumu **namodelovat hypotetické příklady konkrétních osob**, jejichž nákupní chování v hrubých obrysech reprezentuje typizované skupiny. Odlišují se ovšem v konkrétních útratách v rámci možných alternativ. Následně jsme se pokusili vyčíslit, jak dalece se může jejich individuální inflace odlišovat.

Z našich výpočtů vyplývá, že se i v realistických scénářích může individuální inflace jednotlivých Čechů pohybovat od hodnot bezpečně pod 10 %, až po drtivých zhruba 30 %. **Rozdíly mezi inflačními smolaři a šťastlivci jsou pak aktuálně suverénně nejvyšší v nedávné historii. Nelze přitom paušálně tvrdit, že by inflace**

Zdroj: ČSÚ, CYRRUS

nejtvrději postihovala vyšší či nižší příjmové kategorie. Mnohem více záleží na konkrétních situacích jednotlivců a jejich životním stylu.

Závěr

Ačkoliv je definice a měření obecné míry celorepublikové míry inflace stěžejní z makroekonomického pohledu, **pro posouzení změny životních nákladů jednotlivců má jen velmi omezenou vypovídací hodnotu.** Modelový spotřebitel, pro kterého platí pravidelně reportovaná míra inflace, odpovídá skutečnému nákupnímu chování jen velmi malé skupiny domácností. Reální Češi se v jednotlivých výdajích od toho „průměrného Čecha“ liší mnohdy násobně. Diametrálně odlišná je i jejich konkrétní míra inflace, což platí obzvláště v obdobích dynamického zdražování, jako je to aktuální.

Pro bližší pochopení rozdílného dopadu inflace na konkrétní osoby jsme na základě průzkumu zpracované-

ho agenturou NielsenIQ analyzovali nejprve specifické skupiny obyvatel – jako např. samoživitele, studenty či podnikatele – a následně se **pokusili namodelovat i konkrétní jednotlivce,** kteří vykazují realistické, ovšem významně heterogenní nákupní chování.

Podle našich výpočtů se skutečná míra inflace jednotlivých Čechů aktuálně **pohybuje mezi méně než 10 % až po téměř 30 procent % meziročně.** Jedná se o nejvýrazněji diferencovanou míru individuálních inflací v nedávné historii.

Rozhodujícím faktorem pro výši individuální inflace se přitom **nezdá být příslušnost k vyšší či nižší příjmové skupině.** Naopak, „inflační šťastlivce“, kterým životní náklady rostly podprůměrným tempem, můžeme nalézt mezi nejchudšími i nejbohatšími vrstvami obyvatel. **Mnohem více záleží na konkrétním životním stylu** každého jednotlivce. To ilustrujeme v navazujících případových studiích, které se zaměřují na rozdíly v míře inflace v rámci vybraných socioekonomických skupin.

Upozornění

Dokument byl zpracován společností CYRRUS, a.s., obchodníkem s cennými papíry, se sídlem Brno, Veveří 111 (dále jen „společnost“). Společnost je členem Burzy cenných papírů Praha, a.s. a Frankfurt Stock Exchange (FWB) – Deutsche Börse. Společnost podléhá regulaci a dohledu České národní banky. Dokument je určen pouze pro reklamní účely a nebyl vytvořen za účelem komplexního průvodce investicemi. Poskytuje pouze krátký přehled o jednom z investičních produktů v současné nabídce. Dokument nenahrazuje odborné poradenství k finančním nástrojům v něm uvedeným, ani nenahrazuje komplexní poučení o rizicích. Dokument je určen výhradně pro počáteční informační účely a společnost důrazně doporučuje investorům podstoupit investiční a/nebo právní a/nebo daňové poradenství před tím, než učiní investiční rozhodnutí. Informace obsažené v tomto dokumentu nelze považovat za radu k jednotlivé investici, ani za daňovou nebo právní radu. Pokud se v dokumentu hovoří o jakémkoliv výnosu, je vždy třeba vycházet ze zásady, že minulé výnosy nejsou zárukou výnosů budoucích, že jakákoliv investice v sobě zahrnuje riziko kolísání hodnoty a změny směnných kursů a že návratnost původně investovaných prostředků ani výše zisku není, pokud v textu dokumentu není uvedeno jinak, zaručena. Investoři mohou získat při prodeji uvedeného investičního nástroje před datem splatnosti nebo při splacení investičního nástroje částku nižší než částku investovanou. Potenciální ztráta je omezena na pů-

vodně investovanou částku. Informace jsou založeny na hrubé výkonnosti před zdaněním. Tento dokument obsahuje příklady vytvořené na základě analýzy scénářů vývoje podkladových instrumentů. Očekávání a predikce analytiků a stratégů nejsou spolehlivým indikátorem budoucího vývoje tržního kurzu dotčených investičních nástrojů.

Příklady jsou založeny pouze na hypotetických předpokladech a neumožňují jakýkoli závěr o budoucím vývoji ceny investičního nástroje. Zdanění je závislé na osobních poměrech každého investora a podléhá zákonným předpisům a dohledu příslušných úřadů. Tento dokument byl připraven s náležitou a patřičnou pečlivostí a pozorností, společnost však neposkytuje garance či ujištění, ať výslovné nebo předpokládané, o jeho přesnosti, správnosti, aktuálnosti nebo úplnosti. Z informací v tomto dokumentu není možné odvozovat žádná práva ani povinnosti. Informace o společnosti a podrobné informace o podílkách a střetech zájmů naleznete na www.cyrrus.cz v sekci O společnosti. Tiskové chyby vyhrazeny. Obsah dokumentu je chráněn dle autorského zákona, majitelem autorských práv je společnost. Společnost zakazuje zveřejnění a šíření dokumentu bez jejího písemného souhlasu. Společnost nenesе odpovědnost za šíření nebo uveřejnění dokumentu třetími osobami.

Uzávěrka statistických dat: 22. 5. 2022

Investujte. CYRRUS

V roce 1995 jsme se vydali na cestu brokera. 25 let obchodujeme s cennými papíry, staráme se o své klienty, reagujeme na dění ve světě a rozvíjíme se. Díky tomu vám můžeme přinášet stále nové služby a inovativní možnosti investování. Jsme CYRRUS.

[Loga ke stažení](#)

[Obecné fotografie](#)

Název společnosti
píšeme velkými
písmeny a
nesklóňujeme.

Vyslovujeme
[CYRRUS].

WWW.CYRRUS.CZ

Vít Hradil
Hlavní ekonom CYRRUS

277 021 816
vit.hradil@cyrrus.cz

Ing. Anna Píchová
Vedoucí analytického oddělení CYRRUS

538 705 765
anna.pichova@cyrrus.cz

Tomáš Pfeiler, CFA
Portfolio manažer CYRRUS

277 021 819
tomas.pfeiler@cyrrus.cz